ฟังความสองข้าง: ความสำคัญและนัยยะของผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งในนวนิยายเรื่อง *มายาเงา*

ศรัณย์ภัทร์ บุญฮก*

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษากลวิธีการใช้ผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งในนวนิยายแนวลึกลับเรื่อง *มายาเงา* ของพงศกรเพื่อแสดงให้เห็นความสำคัญและนัยยะของกลวิธีดังกล่าวต่อการนำเสนอเรื่อง ผลการศึกษาพบว่า *มายาเงา*มุ่งเสนอสารเกี่ยวกับความรุนแรงต่อเด็กผ่านการเล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งซึ่งแตกต่างกันของตัวละครเอกสองคน โดยในนวนิยายแต่ละบทได้ใช้ตัวละครเอกเพียงคนเดียวเป็นผู้เล่าเรื่อง เมื่อเปลี่ยนบทก็ได้เปลี่ยนเป็นตัวละครเอกอีกคนหนึ่งเล่า และเล่าเรื่องสลับไปมาเช่นนี้ตลอดกระทั่งก่อนจบเรื่องได้เปลี่ยนมาใช้ตัวละครรองในฐานะพยานเป็นผู้สรุป กลวิธีลักษณะนี้มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการเสนอภาพตัวละครเอกผู้ป่วยเป็นโรคบุคลิกแปลกแยก เขาจะหลงลืมอีกบุคลิกหนึ่งอย่างสิ้นเชิงเมื่อเกิดการบีบคั้นอารมณ์และอธิบายเหตุการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้นต่างๆ ว่าเป็นการกระทำของวิญญาณ ขณะที่ผู้เล่าเรื่องอีกฝ่ายเป็นผู้เสนอความจริงอีกด้านหนึ่งและถ่ายทอดถึงความผิดปกติทางจิตของเขาอันส่งผลร้ายต่อผู้อื่น แต่ก็ยังแสดงความเห็นใจและให้อภัยต่อเขา นอกจากนี้ การปะทะระหว่างความเชื่อเรื่องวิญญาณกับคำอธิบายทางการแพทย์ยังได้รับการนำเสนอผ่านการใช้ผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งเช่นนี้ พร้อมกับสะท้อนนัยยะเรื่องการเข้าถึงความจริงว่า ผู้เล่าเรื่องแต่ละคนมีจุดยืนและผลประโยชน์ที่ต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อ

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ติดต่อได้ที่: saranpat.bo@ssru.ac.th

การนำเสนอความจริงคนละชุด การสร้างความน่าเชื่อถือและความชอบธรรมของคำอธิบายชุดนั้นๆ มีผู้เล่าเรื่องเป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้น การใช้ผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งใน*มายาเงา*จึงแสดงทั้งความสำคัญต่อการนำเสนอเรื่องและแสดงนัยยะทางการเมืองของผู้เล่าเรื่องอย่างชัดเจน

คำสำคัญ: ผู้เล่าเรื่อง; ผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่ง; นวนิยายของพงศกร; ความรุนแรงต่อเด็ก; โรคบุคลิกแปลกแยก

Taking Something with a Pinch of Salt: Significance and Implication of I-narrator Technique in *Maya-Ngao*

Saranpat Boonhok*

Abstract

This article aims at exploring I-narrator technique in *Maya-Ngao [The Illusive Shadow]*, a Thai thriller novel written by Pongsakorn, to illustrate its significance and implication of the novel's presentation. The result depicts that the novel aims to share messages associated with child abuse by constantly using a more-than-one-I-narrator to narrate the common story. It means that two main characters invert their own perspectives in occurring events before a witness character is selected to summarize the ending in the final chapter. To highlight this technique, a more-than-one-I-narrator method not only encourages readers to recognize the story in two dimensions but also reflects the main character who suffers from the multiple personality disorder. This character loses his memories when confronting intense situations. He then confidently blames that all of the incidents are caused by spirits. The other narrators, nevertheless, obviously tell readers that the other character's abnormal practices are caused by his mental disorder, resulting in other people's harassment, yet empathy and forgiveness are also clearly evident from this

* Lecturer, Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University. e-mail: saranpat.bo@ssru.ac.th

point of view. Regarding to the technique's implication, spiritual belief and scientific discourse are profoundly demonstrated as a binary opposition to explain events in this novel; moreover, this type of contrast also implies that the topic deals with the reality and the reality approaching. Each narrator with his stable standpoint has hidden agendas, which are exhibited by I-narrator technique. As the result, this kind of technique utilized in *Maya-Ngao* evidently presents the legitimacy of narrative depending on a narrator and politics of his/her narrative.

Keywords: Narrator; I-narrator; Pongsakorn's Novel; Child Abuse; Multiple Personality Disorder

1. บทนำ

ในวงวรรณกรรมไทย “พงศกร” เป็นนามปากกาที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในฐานะ “เจ้าพ่อนวนิยายลึกลับสยองขวัญ” โดยเฉพาะนวนิยายชุดผีกับผืนผ้า เช่น *รอยไหม สาปภูษา กี่เพ้า* ฯลฯ หากแท้จริงแล้ว นวนิยายของพงศกรยังมีอีกหลายแนวเรื่องและมีมิติที่น่าสนใจอยู่อีกมาก หนึ่งในนั้น คือ *“มายาเงา”* ซึ่งตีพิมพ์รวมเล่มครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2555 นวนิยายเรื่องนี้หยิบยกประเด็นความรุนแรงต่อเด็ก (Child Abuse) มากล่าวถึง โดยใช้กลวิธีการสร้างเรื่องให้ลึกลับ วางปมขัดแย้งต่างๆ อย่างน่าติดตาม และมีจุดเด่นประการสำคัญคือ กลวิธีการเล่าเรื่องที่เลือกใช้ผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งหรือ I-narrator โดยใช้ผู้เล่าเรื่องมากกว่าหนึ่งคน และผู้เล่าเรื่องแต่ละคนต่างเล่าเรื่องราวสลับกันไปมาจนจบเรื่อง

มายาเงา เริ่มเรื่องเมื่อ “อินทัต” กลับมาบ้านเก่าของเขาและพบกับกล่องบรรจุตุ๊กตาทหารดีบุกที่ถูกฝังไว้ใต้ดินเมื่อครั้งอดีต การพบตุ๊กตาตัวนั้นนำ “รหัส” วิญญาณเด็กชายที่เป็นเพื่อนเล่นของอินทัตกลับมาและทำให้บาดแผลในใจของอินทัตที่กักเก็บไว้เริ่มปรากฏชัดขึ้น ดังที่ “นินนา” เริ่มสังเกตว่า ว่าที่สามีซึ่งเคยเป็นคนสุภาพอ่อนโยนกลายเป็นคนอารมณ์ฉุนเฉียวและควบคุมอารมณ์ของตนไม่ได้ เหตุการณ์เริ่มรุนแรงมากยิ่งขึ้น เมื่ออินทัตกับนินนาต้องกลับมาพบกับเรวุฒิ คนรักเก่าของนินนา อินทัตแสดงความหึงหวงและเริ่มระรานเรวุฒิก่อนลุกลามไปถึงมณฑามารดาของเรวุฒิ จนเมื่อมณฑาทราบว่านินนากำลังจะแต่งงานกับอินทัต มณฑาร้อนใจอย่างมากเพราะละลิลทิพย์ จิตแพทย์เด็กซึ่งเป็นเพื่อนของมณฑาเคยเล่าถึงคนไข้รายหนึ่งชื่ออินทัต เด็กชายที่มีประวัติร้ายแรงและเกี่ยวข้องกับคดีฆาตกรรมหลายคดีเมื่อสามสิบปีก่อน นินนาพร้อมกับเรวุฒิและมณฑาจึงแอบไปพบกับละลิลทิพย์ที่ต่างจังหวัด การพบกับละลิลทิพย์ทำให้นินนาทราบว่าอินทัต ว่าที่สามีของเธอกับเด็กชายที่เคยเป็นผู้ต้องสงสัยในคดีร้ายแรงดังกล่าวคือคนเดียวกัน โดยเขารอดพ้นจากคดีมาได้เพราะหมอละลิลทิพย์พิสูจน์ว่าอินทัตมีความผิดปกติทางจิต

เวลาเดียวกันนั้น อาการของอินทัตเริ่มแปรปรวนมากขึ้น ยิ่งเมื่อทราบว่านินนาไปต่างจังหวัดกับคนรักเก่าโดยตนไม่ทราบ จึงกลายเป็นฟางเส้นสุดท้ายของอินทัต ทำให้เมื่อนินนากลับมา อินทัตได้จับตัวนินนาขังไว้ในบ้านนานนับเดือน โดยตำรวจหาไม่พบและอินทัตเองก็ปฏิเสธความรู้เห็นใดๆ เขาจำได้เพียงว่ารหัสเป็นผู้กระทำ จนกระทั่งละลิลทิพย์ได้ยื่นมือเข้ามาช่วยด้วยการนำคู่กรณีของอินทัตในอดีตกลับมาพบเขาและนั่นทำให้รหัสในร่างอินทัตเผยตัวตนออกมา จนเจ้าหน้าที่สามารถพบตัวนินนาที่อยู่ในสภาพใกล้หมดลม พร้อมกับพบโครงกระดูกของเพื่อนอินทัตที่หายไปในอดีตด้วย เหตุการณ์ในตอนท้ายสรุปโดยละลิลทิพย์ว่า โรคของอินทัตเกิดจากการขาดความรักความอบอุ่นอย่างรุนแรงในวัยเด็ก เพราะพ่อแม่ของเขาเสียชีวิตอย่างกะทันหัน ทำให้อินทัตต้องมาอยู่บ้านของลุงและป้าที่เกลียดชังพร้อมกับกดขี่เขาสารพัด และนั่นเป็นสาเหตุให้เขาต้องการเหนี่ยวรั้งคนรักไว้กับตนดังที่เขาขังนินนาและเพื่อนสนิทในวัยเด็กของเขาไว้ในบ้าน และการบีบคั้นทางจิตใจอย่างรุนแรงทำให้เขาต้องสร้างรหัสขึ้นมาเป็นกลไกป้องกันตนเอง

ทั้งนี้ เนื้อหาข้างต้นนำเสนอผ่าน “ผม” หรือ อินทัต กับ “ฉัน” หรือ นินนา สลับไปมาตลอดเรื่อง ก่อนจบเรื่องด้วยบันทึกของ “ฉัน” หรือ หมอละลิลทิพย์ การใช้ผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งเช่นนี้นับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการนำเสนอสารสำคัญและเอื้อให้ผู้อ่านได้เห็นปมปัญหาที่ตัวละครแต่ละตัวเผชิญ พร้อมกับค่อยๆ รับรู้ทั้งอารมณ์ ความคิดและบุคลิกของตัวละครได้อย่างดี เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นได้ถ่ายทอดจากมุมมองที่แตกต่างกันของตัวละครทั้งสอง ที่สำคัญ การใช้ผู้เล่าเรื่องเช่นนี้ทำให้ “ความจริง” เกิดการปะทะกันถึงสองระดับ ระดับแรก คือ การปะทะกันระหว่างความจริงของ “ผม” และ “ฉัน” ซึ่งต่างคนต่างมีมุมมองและมีคำอธิบายแตกต่างกันไป และนวนิยายได้แสดงการปะทะอีกระดับหนึ่ง คือระหว่าง “ความเชื่อ” กับ “วิทยาศาสตร์” เพื่อให้ผู้อ่านเลือกว่าเหตุการณ์ทั้งหลายเกิดจากผีหรืออาการทางจิตกันแน่ ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ผู้เล่าเรื่องใน *มายาเงา* ว่ากลวิธีดังกล่าวมีความสำคัญต่อการนำเสนอเรื่องอย่างไร จากนั้นจะพิจารณาว่ากลวิธีเช่นนี้แสดงนัยยะใดบ้าง

2. ผู้เล่าเรื่อง: ความหมายและความสำคัญต่อเรื่องเล่า

ในการศึกษาเรื่องเล่า โดยเฉพาะกลุ่มนวนิยายและเรื่องสั้น โครงเรื่อง ตัวละคร และฉากเป็นองค์ประกอบที่มักได้รับความสนใจศึกษาอย่างกว้างขวาง ขณะที่การพิจารณาว่า “ใครเป็นผู้เล่า” หรือเล่าผ่าน “มุมมองของใคร” กลับไม่ได้รับการกล่าวถึงมากนักว่า เหตุใดผู้แต่งจึงเลือกใช้ผู้เล่านั้นๆ มุมมองจากผู้เล่าเรื่องดังกล่าวก่อให้เกิดความหมายใดต่อเรื่อง กระทั่งมิได้เชื่อมโยงผู้เล่า/มุมมองเข้ากับองค์ประกอบอื่นๆ ให้เห็นภาพรวมของเรื่องเล่าเท่าใดนัก (ธัญญา สังขพันธานนท์, 2559, น. 315) การหันกลับมาสนใจว่า “ใครเป็นผู้เล่าเรื่อง” ในวรรณกรรมจึงช่วยขยายมุมมองในการศึกษาวรรณกรรมได้มากยิ่งขึ้น

คำว่า “ผู้เล่าเรื่อง” (narrator) ตาม*พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ-ไทย* ให้ความหมายว่า ผู้บรรยายเรื่องเล่า มักใช้เพื่อต้องการแยกแยะว่า ผู้ใดเป็น “ผู้แต่ง” หรือ “ผู้เล่าเรื่อง” เพราะในบันเทิงคดีที่ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 (ฉันหรือข้าพเจ้า) เป็นผู้เล่าเรื่อง ฉันอาจแทนตัวผู้แต่งเองหรือเป็นตัวละครที่ผู้แต่งสร้างขึ้นก็ได้ วรรณกรรมบางเรื่องอาจมีผู้เล่าเรื่องหลายคน โดยตัวละครหลายตัวผลัดกันเล่า หรือบางเรื่องผู้แต่งอาจกลายเป็นผู้เล่าเรื่องบางตอน แล้วปล่อยให้ตัวละครเป็นผู้เล่าบางตอนก็ได้ ผู้เล่าเรื่องอาจสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในเรื่องมากน้อยแตกต่างกันไป ตั้งแต่เป็นตัวเอกจนถึงเป็นเพียงผู้เห็นเหตุการณ์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2545, น. 279) ทว่า การแยกผู้แต่งกับผู้เล่าเรื่องออกจากกันเป็นสิ่งจำเป็น สรณัฐ ไตลังคะ (2560, น. 57) เน้นว่า เราจะเข้าใจว่าผู้เล่าเรื่องเท่ากับผู้แต่งไม่ได้ เพราะผู้แต่งอยู่ “นอกเรื่อง” ขณะที่ผู้เล่าเรื่องอยู่ “ในเรื่อง” ผู้แต่งอาจเป็นผู้หญิง แต่ผู้เล่าเรื่องเป็นผู้ชาย เป็นเด็ก หรือกระทั่งเป็นสัตว์ก็ย่อมได้

อนึ่ง การศึกษาผู้เล่าเรื่องเป็นแนวทางการศึกษาวรรณกรรมที่อาจดูคล้ายกับการศึกษา “มุมมอง” (point of view) ในวรรณกรรม แต่ทั้งสองคำนี้แตกต่างกันคือ มุมมอง หมายถึง สายตาหรือทัศนะของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในการเล่าเรื่อง มักแบ่งตามสรรพนามเป็นมุมมองแบบบุรุษที่ 1 มุมมองแบบบุรุษที่ 3 และแต่ละประเภทอาจแบ่งย่อยได้อีก หากการวิเคราะห์ด้วยมุมมองอาจสร้างความสับสนและลักลั่น เพราะ

ผู้อ่านอาจรับรู้เรื่องราวไม่ต่างกันแม้ใช้สรรพนามต่างไป และการแบ่งแบบนี้ยังเป็นการแบ่งอย่างคร่าวๆ ที่ไม่ได้ทำให้เข้าใจเรื่องและความซับซ้อนของกลวิธีการเล่ามากขึ้นเท่าใดนัก (สรณัฐ ไตลังคะ, 2560, น. 60-61) ขณะที่ผู้เล่าเรื่องมีส่วนสำคัญต่อการสร้างความซับซ้อนให้เรื่องเล่า โดยเฉพาะกลุ่มนวนิยาย ดังที่ เพคส์ แอนด์ คอยส์ (Pecks and Coyle, 2002, p. 123) กล่าวว่า ผู้เล่าเรื่องเป็นส่วนสำคัญต่อการสร้างความซับซ้อนให้นวนิยายซึ่งอาจบรรจุเนื้อหาที่เรียบง่ายเอาไว้ ด้วยการนำเสนอเรื่องจากมุมมองที่ต่างกันออกไป

สรณัฐ ไตลังคะ (2560, น. 57-58) ยังกล่าวอีกว่า การเลือกผู้เล่าเรื่องนับเป็นวิธีการนำเสนออย่างหนึ่งของผู้เขียนเพื่อจะ “ควบคุม” ความรับรู้ของผู้อ่าน ผู้เล่าเรื่องแบบสรรพนามบุรุษที่หนึ่ง (first-person narrator/I-narrator) เป็นวิธีการควบคุมผู้อ่านให้เกิดขีดจำกัด รับรู้เรื่องราวเฉพาะส่วนที่ผู้เล่าเรื่องคนนั้นเล่า และหากเปลี่ยนผู้เล่าเรื่องย่อมเสนอทัศนะหรือมุมมองต่อเรื่องนั้นๆ ไม่เหมือนเดิม ดังใน *ข้างหลังภาพ* เล่าผ่าน “ข้าพเจ้า” หมายถึงนพพร ทำให้ผู้อ่านเกิดขีดจำกัดในการรับทราบความรู้สึกที่แท้จริงของ ม.ร.ว.กีรติ หากเปลี่ยนผู้เล่าเรื่องให้ ม.ร.ว.กีรติเป็นผู้เล่าเรื่อง หรือเปลี่ยนเป็นผู้เล่าเรื่องแบบผู้รู้แจ้งแล้ว การรับรู้ความรู้สึกของนพพรและ ม.ร.ว.กีรติย่อมแตกต่างไปอย่างแน่นอน การใช้ผู้เล่าเรื่องเช่นนี้ ตัวละครในเรื่องมักเป็นผู้เล่า อาจเป็นตัวละครหลัก (character-narrator) เล่าเรื่องที่ตนเองประสบมา หรืออาจเป็นพยาน (witness-narrator) หมายถึง ตัวละครรองในเรื่องที่เป็นพยานรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวละครหลักแล้วนำเรื่องนั้นๆ มาเล่า ประเด็นสำคัญของการใช้ผู้เล่าเรื่องแบบสรรพนามบุรุษที่หนึ่ง คือ การทำให้ผู้อ่านต้องตัดสินใจว่าจะเข้าใจหรือเห็นใจฝ่ายใดดี ใครเป็นผู้เล่าเรื่องที่ “เชื่อถือได้” หรือ “เชื่อถือไม่ได้” (reliable/non-reliable narrator) ผู้แต่งบางคนต้องการล้อเลียนตัวละครเพื่อเล่าเรื่องอย่างบิดเบือนเพราะความไม่รู้ ไม่ตั้งใจ หรือเพื่อผลประโยชน์บางอย่าง กลวิธีเช่นนี้จึงนับว่าสร้างช่องว่างระหว่าง “ความจริง” กับ “ความเท็จ” ให้ผู้อ่านได้ค้นหาไปพร้อมกัน

ประเด็นที่น่าขบคิดอีกประการหนึ่งคือ แม้ผู้แต่งเลือกใช้ผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งเพียงคนเดียวเพื่อเล่าเรื่อง หากในวรรณกรรมหลายเรื่อง “ผม” ในฐานะผู้เล่าเรื่องอาจแตกต่างกับ “ผม” ในฐานะตัวละคร ดังนวนิยายเรื่อง *เวลาในขวดแก้ว* ของ

ประภัสสร เสวิกุล ที่เล่าเรื่องผ่านผม ผมในฐานะผู้เล่าเรื่องคือ ตัวละครนัตที่เรียนจบมหาวิทยาลัยแล้ว หากนัตที่เรียนจบมหาวิทยาลัยแล้วกำลังเล่าถึงนัตที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมฯ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ นัตกำลังเล่าเรื่องตัวเองในอดีต โดยผู้เล่าเรื่องได้เล่าด้วยน้ำเสียงที่โตขึ้น และไม่ใช่เรื่องที่นัตในฐานะผู้เล่าเรื่องประสบอยู่ในขณะนั้น (ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์, 2558, น. 64) หรือในเรื่อง *ข้างหลังภาพ* ผู้เล่าเรื่องมีทั้งนพพรที่มีวัยวุฒิและแต่งงานแล้ว กับนพพรที่เป็นนักศึกษาในประเทศญี่ปุ่นผู้ตกหลุมรัก ม.ร.ว. กีรติ ศรีบูรพาได้ใช้ “ข้าพเจ้า” เป็นผู้เล่าเรื่องที่สลับกันระหว่างนพพรสองช่วงเวลาซึ่งผู้อ่านจะได้เห็นทัศนะของ “ผม” ที่ต่างกัน (สรณัฐ ไตลังคะ, 2560, น. 64-67) เห็นได้ว่า การพิจารณาให้ลึกลงไปอีกชั้นว่า ผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งกำลังเล่าถึงเหตุการณ์ที่ประสบอยู่ตรงหน้า หรือเล่าถึงอดีตของตนเองก็จะทำให้เรามองเห็นความซับซ้อนของเรื่องเล่าที่ต้องการแฝงทัศนะบางอย่างและมีการประเมินค่าของตัวละครเอาไว้พร้อมกัน ทั้งยังสะท้อนกลับมาเข้าใจผู้เล่าเรื่องในปัจจุบันให้เด่นชัดมากขึ้นด้วย

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ผู้เล่าเรื่องนับเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการควบคุมความรับรู้ของผู้อ่าน โดยผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งเป็นการจำกัดขอบเขตการรับรู้ของผู้อ่านไว้ที่ผู้เล่าเรื่องใดผู้เล่าเรื่องหนึ่งที่อาจเป็นตัวละครเอกหรือพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ในเรื่อง การจำกัดขอบเขตความรับรู้เช่นนี้ส่งผลให้ผู้อ่านเข้าใจลึกซึ้งถึงอารมณ์ ความรู้สึกของผู้เล่าเรื่องคนนั้น ในเวลาเดียวกันผู้อ่านจะไม่สามารถรับรู้ทัศนะของตัวละครอื่นอย่างสิ้นเชิง เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้อ่านต้องประเมินด้วยว่า ผู้เล่าเรื่องดังกล่าวน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด หรือมีวัตถุประสงค์ในการเล่าเรื่องเพื่ออำพรางความจริงบางอย่างหรือไม่ โดยนัยนี้ การหันกลับมาพิจารณาความสำคัญของผู้เล่าเรื่องนับเป็นการพิจารณาถึง “ความจริง” ของเรื่องเล่าอีกครั้งหนึ่งว่าเรื่องเล่านั้นเป็น “ความจริงของใคร”

3. ความจริงของเขากับเรื่องเล่าของเธอ: ความสำคัญของผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่ง

มายาเงา เป็นนวนิยายที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งได้ดีเรื่องหนึ่ง เนื่องจากมีการใช้ผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งอย่างมีระบบระเบียบชัดเจน แต่ในขณะเดียวกันก็เพิ่มความซับซ้อนในการเล่าเรื่อง กล่าวคือ นวนิยายแนวลึกลับของพงศกรหลายเรื่องมักใช้การเล่าเรื่องผ่านมุมมองแบบบุรุษที่สาม (third person point of view) หรือประเภทผู้รู้แจ้ง (omniscient point of view) ซึ่งมักเน้นเล่าเรื่องไปยังเหตุการณ์ที่ตัวละครเอกประสบ ผู้อ่านจะติดตามเรื่องราว รวมถึงความรู้สึกต่างๆ ผ่านตัวละครเอก (ศรัณย์ภัทร์ บุญฮก, 2558, น. 102) แตกต่างจากเรื่อง*มายาเงา* ที่พงศกรจงใจเลือกใช้ผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งตลอดทั้งเรื่อง ผู้แต่งได้แบ่งเนื้อหาในนวนิยายออกเป็น 35 บท บทแรกเรื่องเปิดให้อินทัตเป็นผู้เล่าเรื่อง แต่ในบทที่สองเปลี่ยนให้นินนาเป็นผู้เล่าเรื่อง จากนั้นจึงสลับกลับมาเป็นเรื่องเล่าของอินทัตอีกครั้ง โดยสลับผู้เล่าเรื่องไปมาเช่นนี้ตลอดเรื่อง จนถึงบทสุดท้ายซึ่งเป็นบทสรุปจึงได้เปลี่ยนมาใช้ “หมอละลิลทิพย์” จิตแพทย์ผู้เป็นพยานรู้เห็นเหตุการณ์ทั้งหมดเล่าเรื่องแทน

ทั้งนี้ *มายาเงา*ได้เสนอสารสำคัญของเรื่องคือความรุนแรงในครอบครัว โดยใช้ “ความรัก” เป็นปมขัดแย้งหลักให้ตัวละครอินทัตขับเคลื่อนการกระทำต่างๆ คือ การขาดความรักในอดีตทำให้อินทัตเกิดความผิดปกติทางจิต อีกทั้งความรักที่ขาดหายไปนั้นทำให้เขาพยายามเหนี่ยวรั้งคนรัก โดยการกักขังคนรักไว้กับตัว แม้นวนิยายจะฉายภาพของความโหดร้ายที่อินทัตกระทำต่อนินนาและคนที่อยู่รอบตัวเขาไว้หลายตอนก็จริง แต่การนำเสนอในนวนิยายมิได้สร้างให้อินทัตเป็นคนร้ายกาจอย่างไร้เหตุผล เพราะกลวิธีการเล่าเรื่องด้วยผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งนั้นทำให้ผู้อ่านทั้งเข้าใจและเห็นใจอินทัตอย่างลึกซึ้ง พร้อมกับตอกย้ำภาพความรุนแรงและความผิดปกติของอินทัตผ่านเรื่องเล่าของนินนา ท้ายที่สุด การสรุปเรื่องด้วย “พยาน” ผู้รับรู้เรื่องราวอย่างละลิลทิพย์ทำให้ผู้อ่านได้มองเห็นภาพรวมของเรื่องราวทั้งหมดได้กระจ่างขึ้น ดังนี้

3.1 ความจริงของอินทัต

อินทัตเชื่ออย่างบริสุทธิ์ใจว่าเหตุการณ์ร้ายแรงรอบตัวเขาเกิดจากวิญญาณรหัส ดังข้อความตอนหนึ่งซึ่งสะท้อนความจริงตามความคิดของอินทัตว่า

> ถึงเวลาที่จะต้องยอมรับความจริงว่า รหัส ได้กลับมาสู่ชีวิตของผมเสียที ไม่มีประโยชน์ที่จะหลอกตัวเองอีกต่อไป เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับนินนาเมื่อสัปดาห์ก่อนเป็นเครื่องยืนยันได้ดีกว่าอะไรทั้งหมด เพราะทันทีที่ผมขอร้องรหัสให้ปล่อยตัวหญิงสาวคนนั้นและสัญญาว่าจะยอมทำทุกอย่างที่เขาต้องการ จู่ๆ นินนาก็ปรากฏกายขึ้นมาต่อหน้าผม ทั้งที่ก่อนหน้านี้มองเท่าไรก็มองไม่เห็น ทั้งหมดนี้เป็นฝีมือของรหัสอย่างแน่นอน เขาซ่อนนินนาเอาไว้ เหมือนที่เคยทำมานับครั้งไม่ถ้วนกับเพื่อนคนอื่นๆ ของผม (พงศกร, 2558, น. 216)

เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะพงศกรสร้างให้อินทัตเป็นโรคบุคลิกแปลกแยก ภาษาทางการแพทย์เรียกว่า Dissociative Identity Disorder หรือ Multi Personality Disorder ลักษณะอาการ คือ ผู้ป่วยจะลืมเรื่องราวสำคัญๆ ของตนและมักเป็นเรื่องราวร้ายแรงที่ได้ประสบ ผู้ป่วยมักมีอัตลักษณ์สองแบบหรือมากกว่า อัตลักษณ์แต่ละแบบจะมีลักษณะเฉพาะ และผู้ป่วยจะลืมเรื่องราวสำคัญๆ เมื่อเปลี่ยนไปเป็นอีกอัตลักษณ์หนึ่ง มักจะมีอีกชื่อและแสดงพฤติกรรมตรงข้ามกับอีกบุคลิก ผู้ป่วยโรคนี้มักมีประวัติการถูกทำร้ายในวัยเด็ก การล่วงละเมิดทางเพศ ฯลฯ การดำเนินโรคมักเป็นเรื้อรังส่งผลให้ผู้ป่วยมีอาการฝันร้ายหรือคิดถึงภาพในอดีต ตื่นเต้นตกใจง่าย จนถึงขั้นมีพฤติกรรมก้าวร้าว และอาจถึงขั้นทำร้ายตัวเองหรือฆ่าตัวตาย ปกติแล้วเมื่อคนไข้อายุเกิน 40 ปีจะมีอาการน้อยลง แต่จะกลับมาอีกครั้งเมื่อเจอเหตุการณ์ร้ายแรงในชีวิต (สมภพ เรืองตระกูล, 2557, น. 268-270) โดยนัยนี้ รหัสจึงเป็นอีกบุคลิกหนึ่งซึ่งอินทัตสร้างขึ้นเนื่องจากโรค ไม่ใช่วิญญาณตามที่เขาเชื่อในตอนแรก

ผู้อ่านไม่ได้รับรู้ว่าตัวละครอินทัตเป็นโรคดังกล่าวผ่านการเล่าเรื่องของเขาเอง แต่จะค่อยๆ รับรู้ประเด็นนี้จากเรื่องเล่าของตัวละครอื่น แต่การเล่าเรื่องผ่านอินทัตจะทำให้ผู้อ่านเห็นว่า เขาเชื่ออย่างบริสุทธิ์ใจว่ารหัสมีตัวตนอยู่จริงและรหัสเป็นผู้ก่อเหตุการณ์ร้ายแรงต่างๆ ในวัยเด็กของเขา ได้แก่ เพื่อนคนหนึ่งถูกกักขังในห้องน้ำโรงเรียนจนเสียชีวิต เหตุการณ์เพลิงไหม้บ้านเพื่อนที่เขาไม่ชอบ และคดีลักพาตัวเพื่อนคนสนิทของเขา ตลอดจนเหตุการณ์การหายตัวไปของนินนาด้วย เมื่อเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงทุกเรื่องขึ้น ความทรงจำของอินทัตในช่วงที่เกิดเหตุจะขาดหายไป แต่เขายืนยันว่าเป็นการกระทำของรหัสอย่างแน่นอน ดังตอนหนึ่งที่เด็กหญิงฟ้าใส เพื่อนสนิทของอินทัตหายตัวไปอย่างไร้ร่องรอย ความสงสัยทั้งหมดมุ่งมาที่อินทัต เพราะอินทัตเป็นคนสุดท้ายที่อยู่กับฟ้าใส หากแต่อินทัตยืนกรานว่ารหัสเป็นผู้กระทำ

> ไม่มีวันเสียละที่พวกเขาจะพบน้องฟ้าใส ผมคิดด้วยความเศร้าใจ ถ้ารหัสไม่ยอมให้พวกเขาเห็นน้องฟ้าใสก็จะไม่มีใครได้เห็น
>
> คงมีเพียงผมคนเดียวเท่านั้นที่รู้ว่าเรื่องที่เกิดทั้งหมดเป็นฝีมือของรหัส เด็กผีคนนั้นเป็นคนเอาตัวของน้องฟ้าใสไปซ่อนไว้เพื่อเป็นการลงโทษให้หลาบจำว่าทีหน้าทีหลัง อย่าได้คิดทำให้ผมเสียใจเช่นที่ผ่านมาอีก เขาซ่อนน้องฟ้าใสเอาไว้เป็นอย่างดี แม้แต่ผมก็ยังไม่รู้ว่าเขาเอาตัวน้องฟ้าใสไปไว้ที่ไหน […]
>
> ผมชวนน้องฟ้าใสมาที่บ้านตามคำสั่งของรหัส จากนั้นผมพาน้องฟ้าใสลงไปหารหัสที่ห้องใต้ดิน แต่หลังจากนั้นผมก็จำอะไรไม่ได้อีกเลย ทุกอย่างเลือนรางเหมือนความฝัน ผมได้ยินเหมือนเสียงของรหัสและน้องฟ้าใสทะเลาะกัน หากจำถ้อยคำและรายละเอียดไม่ได้
>
> ผมเข้าใจไปว่า หลังจากรหัสต่อว่าน้องฟ้าใสจนพอใจแล้ว เขาก็ปล่อยให้ฟ้าใสกลับบ้านไป หากความจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น (พงศกร, 2558, น. 312-313)

กรณีเด็กหญิงฟ้าใสคล้ายกับการหายตัวไปของนินนา อินทัตยืนยันหนักแน่นว่าเขาไม่ได้เกี่ยวข้อง และเขาเองก็มีความวิตกกังวลที่นินนาหายตัวไปเช่นกัน การเล่าเรื่องให้ความทรงจำของอินทัตขาดหายไปเป็นช่วงๆ และโยนความผิดให้กับอีกตัวตนหนึ่งนี้นับว่าเป็นกลวิธีที่พงศกรใช้เพื่อให้สอดรับกับอาการป่วยทางจิตของเขา และให้ความเป็นธรรมกับอินทัตไปพร้อมกัน เพราะการใช้ผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งถ่ายทอดออกมาสู่ผู้อ่านอย่างชัดเจนว่า อินทัตเขาไม่ได้โกหกเพื่อปกปิดความผิดเสียทีเดียว แต่ความผิดต่างๆ ถูกปกปิดด้วยจิตใจที่ผิดปกติของเขาต่างหาก ในอีกด้านหนึ่ง เรื่องเล่าของอินทัตนับว่ามีเอกภาพและมีความสมเหตุสมผลในตัวเอง เพราะเขาเชื่อจริงๆ ว่ารหัสมีตัวตนอยู่จริง ถ้าเรื่องเล่านี้ปรากฏอย่างโดดเดี่ยวโดยไม่มีเรื่องเล่าจากคนอื่นเข้ามาปะทะแล้ว เรื่องเล่าของอินทัตก็มีความน่าเชื่อถือและมีความเป็นไปได้เช่นกัน

จุดที่น่าสนใจคือ เรื่องเล่าของอินทัตทำให้ผู้อ่านเห็นทั้งอินทัตในปัจจุบันและอินทัตวัยเด็ก เพราะ “ผม” เล่าเรื่องระหว่างปัจจุบันกับอดีตสลับไปมา เชื่อมโยงด้วยเหตุการณ์ซึ่งอินทัตในปัจจุบันประสบแล้วไปกระทบปมในวัยเด็กเข้า ดังตอนหนึ่งที่นินนามาหาอินทัตที่บ้านโบราณ แต่เธอกลับหายตัวไปในบ้าน เขาตามหาเท่าไรก็ไม่พบ จนต้องตัดสินใจไปที่ห้องใต้ดินที่เขาพยายามหลีกเลี่ยงมาตลอด การที่อินทัตในปัจจุบันย้อนกลับไปยังสถานที่ที่เขามีปมในวัยเด็กจึงเป็นวิธีการพาผู้อ่านย้อนกลับไปยังอดีตของเขา

> มือไม้ของผมเยียบเย็นตั้งแต่ตอนที่ตัดสินใจไขกุญแจประตู แล้วก้าวเดินไปข้างในห้องแห่งนั้น หลังจากที่ไม่เคยได้ย่างเหยียบเข้าไปเลยนานร่วมสามสิบปี ห้องใต้ดินที่เด็กชายรหัสถูกระเบิดเสียชีวิต ห้องใต้ดินสถานที่พิเศษของผม ห้องใต้ดิน ห้องที่เต็มไปด้วยอดีตอันขมขื่น ห้องที่เก็บงำความลับมากมายในชีวิตของเด็กชายคนหนึ่งเอาไว้ [...]
>
> กลิ่นอับชื้นของพื้นที่เป็นดินกรุ่นอวลในอณูอากาศ
>
> กลิ่นนั้นกระตุ้นความทรงจำครั้งอดีตของผมให้หวนกลับคืนมาอีกครั้ง ความทรงจำอันน่าขมขื่นของเด็กชายคนหนึ่ง

ที่ถูกลุงของเขาจับขังเอาไว้ในห้องใต้ดินทั้งคืน โดยปราศจากทั้งน้ำและอาหาร

กลิ่นเหม็นอับนั้นเปรียบเสมือนเป็นกุญแจอีกหนึ่งดอกที่ค่อยๆ ไขหีบความทรงจำของผมให้เปิดกว้าง พร้อมกับเรื่องราวในอดีตที่พรั่งพรูออกมาราวกับสายน้ำ (พงศกร, 2558, น. 192-193)

การสลับไปมาระหว่างเหตุการณ์ปัจจุบันกับอดีตมีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการฉายภาพการทารุณกรรมเด็กให้ผู้อ่านประจักษ์ชัด เพื่อจะได้เปรียบเทียบกับผลที่เกิดขึ้นกับอินทัตในปัจจุบัน ดังเหตุการณ์สำคัญในวัยเด็กที่กระเทือนความรู้สึกอินทัตอย่างมากคือ ลุงของอินทัตสั่งให้เขาตัดหญ้าที่สนามหญ้าหน้าบ้านซึ่งกว้างใหญ่มากเพื่อรับแขกของลุง แต่อินทัตไม่อาจทำได้เรียบร้อย และในงานคืนนั้นมีหนูวิ่งเข้ามาในงาน เหตุนี้เองทำให้ลุงบันดาลโทสะเข้ามาทำร้ายอินทัตจนแขนหัก

ที่ประตูห้องนอนของผมก็เปิดออกโดยแรง พร้อมกับลุงภาษิตที่ตรงเข้ามากระชากแขนผมให้ลุกขึ้น...

“อินทัต ไอ้เด็กเลว ฉันสั่งแกแล้วใช่ไหมว่าให้ตัดหญ้าในสนามให้เรียบร้อย” คุณลุงตวาดเสียงดังลั่น กลิ่นเหล้าที่ลอยออกมาจากลมหายใจบอกให้รู้ว่าคุณลุงอยู่ในอาการมึนเมา ในมือข้างหนึ่งของคุณลุงก็คือชะแลงเหล็กอันเดียวกับที่ใช้ตีหนูในสนาม...

“ผมไม่รู้ ผมขอโทษ” ผมกรีดร้องด้วยความตกใจก่อนที่ในวินาทีต่อมา คุณลุงจะใช้ชะแลงเหล็กในมือตีผมลงมาบนลำตัว

“โอ๊ย” ผมร้องไห้โฮ และพอคุณลุงเงื้อเหล็กในมือจะตีลงมาอีกครั้งหนึ่ง ผมก็ยกแขนข้างขวาขึ้นรับด้วยสัญชาตญาณ

เป๊าะ !

เสียงกระดูกแขนท่อนล่างของผมหักในทันทีนั้นและ
เสียงกรีดร้องด้วยความตกใจในตอนแรกของผมกลับกลายเป็น
เสียงร้องด้วยความเจ็บปวด (พงศกร, 2558, น. 112-113)

จากนั้นผู้อ่านจะสัมผัสถึงความบีบคั้นทางอารมณ์อีกระดับหนึ่ง เมื่อคนในบ้านพยายามปกปิดความจริงที่เกิดขึ้นและโยนความผิดมาที่อินทัตว่าเขาไม่ทำตามคำสั่งของลุง *"คุณป้าพาผมมาหาหมอ พร้อมกับกำชับทุกคนในบ้านว่า หากหมอหรือใครถามว่าผมแขนหักได้อย่างไร ให้ตอบว่าเล่นซุกซน ปีนป่ายขึ้นไปบนต้นไม้แล้วกิ่งไม้หักก็เลยตกลงมา... คุณป้าย้ำแล้วย้ำอีกว่า ทั้งหมดเป็นความผิดของผม เพราะฉะนั้นผมต้องเป็นฝ่ายไปขอโทษคุณลุง"* (พงศกร, 2558, น. 132-133)

กล่าวได้ว่า การใช้ผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งผ่าน "ผม" ทั้งผมในวัยเด็กและในปัจจุบันย่อมทำให้ผู้อ่านเกิดความเห็นใจและเข้าใจความเจ็บปวดของอินทัต พร้อมกับสะท้อนความผิดปกติทางจิตใจ โดยย้อนกลับไปถึงสาเหตุจากความรุนแรงในครอบครัว เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของผู้แต่งเรื่องการฉายภาพความรุนแรงต่อเด็กและการเล่าเรื่องเช่นนี้ยังสอดคล้องกับอาการทางจิตของอินทัต เพราะการเล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งของอินทัตออกมาจากความเชื่ออย่างบริสุทธิ์ใจว่าเขาไม่ได้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ร้ายแรงต่างๆ แต่เป็นการกระทำของรหัส การเล่าเรื่องที่เหมือนเป็นกลไกการป้องกันตนเอง (defense mechanism) หรือกลไกทางจิตของมนุษย์ที่หาทางออกให้กับการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์เลวร้ายเช่นนี้จึงนับว่าสอดคล้องกับโรคบุคลิกแปลกแยก เพราะแต่ละตัวตนแสดงออกแบบแยกขาดจากกัน และหากเรื่องเล่านี้ปรากฏอย่างโดดเดี่ยวแล้วก็อาจโน้มนำให้ผู้อ่านคล้อยตามความจริงของอินทัตก็เป็นได้

3.2 เรื่องเล่าของนินนา

เรื่องเล่าของนินนาที่เล่าผ่านสรรพนาม "ฉัน" ในช่วงแรกสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงของอินทัตเมื่อพบตุ๊กตาดีบุกในบ้านโบราณอันเป็นจุดเริ่มต้นของปมขัดแย้งในนวนิยาย

> ช่วงที่เราเริ่มคบหากันใหม่ๆ ฉันไม่เคยเห็นตัวตนอีกภาคของอินทัตมาก่อนเลย จนกระทั่งหลังจากที่เขาได้กล่องกำมะหยี่มาจากบ้านโบราณหลังนั้น ว่าที่เจ้าบ่าวของฉันก็เริ่มเปลี่ยนไป และนั่นทำให้ฉันเริ่มตระหนักว่า ตนเองตัดสินใจรับปากแต่งงานกับเขาเร็วไปหรือเปล่า ที่จริงแล้ว ฉันรู้จักเขาดีแค่ไหน [...] เขากลายเป็นผู้ชายอีกคนหนึ่งที่ฉันไม่เคยรู้จักมาก่อน ช่วงหลังมานี้อินทัตหงุดหงิดง่าย มีถ้อยคำสบถหยาบคายที่ฟังแล้วระคายหูหลุดออกจากปากของเขาบ่อยๆ พฤติกรรมต่างๆ ของเขาสร้างความไม่สบายใจให้กับฉันและคนรอบข้างเป็นอย่างมาก (พงศกร, 2558, น. 46-47)

จากนั้นเรื่องเล่าของนินนาค่อยๆ เพิ่มระดับความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ โดยเน้นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นหลัก แตกต่างจากการเล่าเรื่องของฝ่ายอินทัตที่สลับไปมาระหว่างอดีตกับปัจจุบัน เหตุเพราะบทบาทของนินนาในเรื่องเป็นทั้ง “ประจักษ์พยาน” ต่อการกระทำของอินทัตและ “เหยื่อ” ที่อินทัตกระทำกับเธอ

ในแง่การเป็นประจักษ์พยาน แม้นินนาจะเป็นผู้เห็นและเล่าเหตุการณ์ความเปลี่ยนแปลงในตัวอินทัต รวมถึงเป็นผู้ฉายภาพรายละเอียดอื่นๆ ของเขา แต่ก็เป็นการเล่าเรื่องที่นินนาไม่รู้ความคิด จิตใจ ภูมิหลังของอินทัต การเล่าเรื่องจึงแฝงน้ำเสียงวิพากษ์การกระทำ มีการใช้น้ำเสียงแสดงความประหลาดใจและไม่เข้าใจอินทัตในช่วงแรก การเล่าเรื่องแบบนี้ของนินนาทำให้ผู้อ่านคล้อยตามและมองอินทัตในแง่ลบได้ กระทั่งเมื่อนินนาพบหมอละลิลทิพย์ เธอได้เปลี่ยนความรู้สึกที่มีต่ออินทัตไปเป็นความหวาดวิตกก่อนเปลี่ยนเป็นความเห็นใจ โดยนัยนี้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในมโนสำนึกของนินนานี้เองที่ช่วยปรับเปลี่ยนความคิดของผู้อ่านต่ออินทัตไปพร้อมกัน เริ่มต้นจากความไม่เข้าใจ เกลียดชัง คลายลงมาสู่ความเข้าใจและเห็นใจ รวมถึงเป็นการขับเน้นให้ตัวละครอินทัตมีหลายมิติมากยิ่งขึ้นด้วย

นอกจากนี้เรื่องเล่าของนินนายังเก็บรายละเอียดและให้ร่องรอยบางอย่างเกี่ยวกับอาการป่วยของอินทัต ตัวอย่างสำคัญคือ การเล่าถึงตุ๊กตาทหารดีบุกกับตัวตนของอินทัต นินนาเห็นตุ๊กตาของอินทัตแล้วย้อนนึกถึงนิทานเรื่อง “ทหารดีบุก

ผู้กล้าหาญ” หรือ *The Brave Tin Soldier*[1] ของฮันส์ คริสเตียน แอนเดอร์เซน (Hans Christian Andersen) นักเล่านิทานซึ่งมีชีวิตในวัยเด็กอันขมขื่นจากความขัดแย้งในครอบครัวจนทำให้เทพนิยายของเขาจำลองภาพชีวิตจริงของมนุษย์และมักจบลงด้วยโศกนาฏกรรม การกล่าวถึงนิทานเรื่องนี้ก็เพื่อแสดงให้เห็นจุดร่วมด้านภูมิหลังอันเจ็บปวดของอินทัตและฮันส์ ทั้งเนื้อหาของนิทานยังอธิบายนัยยะของตุ๊กตาตัวนี้ว่าเป็นสัญลักษณ์แทนการขาดความรักและโหยหาคนรักของอินทัต จนทำให้เขาสร้างตุ๊กตาดีบุกตัวนี้เป็นเสมือนเพื่อนคนหนึ่งนั่นเอง

ภาพที่ 1. ตุ๊กตาดีบุกทหารขาเดียวบนหน้าปก*มายาเงา*
(ที่มา: กรู๊ฟพับลิชชิ่ง, 2558)

ตัวอย่างอีกตอนหนึ่งคือ การบรรยายภาพ The Scream ของมุงค์ (Edvard Munch) ว่า *“บนผนังด้านหลังของอินทัตมีภาพเขียนสีน้ำมันรูปคนกำลังยกมือสองข้างกุมใบหน้า พร้อมส่งเสียงกรีดร้อง ...ภาพคนกรีดร้องที่อินทัตแขวนอยู่ในห้องของเขาทำให้ฉันรู้สึกถึงความน่าหวาดกลัวทุกครั้งที่ได้เห็น ท้องฟ้าในภาพสีแดงราวสีเลือด มี*

[1] นิทานเรื่องนี้เล่าถึงตุ๊กตาทหารดีบุกตัวหนึ่งซึ่งเกิดมามีขาข้างเดียว เขาพบรักกับตุ๊กตานักเต้นระบำตัวที่ทำจากกระดาษและเรื่องราวควรจะจบลงอย่างมีความสุข หากวันหนึ่งเด็กชายเจ้าของตุ๊กตาเกิดไม่ชอบใจที่ตุ๊กตาทหารมีขาเดียว เขาจึงโยนตุ๊กตาตัวนี้ไปในกองไฟ ขณะนั้นเองที่ตุ๊กตากระดาษได้ถูกพัดปลิวมาติดในกองไฟ ทั้งคู่จึงมอดไหม้ไปด้วยกัน

คนยืนหวีดร้องอย่างโหยหวน หน้าตาบิดเบี้ยวเพราะความตึงเครียด ทำให้คนที่ได้ชมภาพนี้รู้สึกได้ถึงความบีบคั้น" (พงศกร, 2558, น. 53)

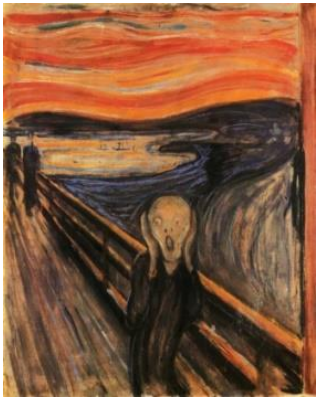

ภาพที่ 2. The Scream ของ Edvard Munch
(ที่มา: EdvardMunch.org, n.d.)

จากนั้นร่องรอยอาการทางจิตของอินทัตได้ค่อยๆ เผยออกมาตามลำดับ กระทั่งการเล่าเรื่องผ่านนินนาได้นำผู้อ่านไปพบอีกตัวตนของอินทัตภาคที่เป็นรหัสในช่วงที่เธอถูกจับตัวขังไว้ในห้องลับ

> "อินทัตคะ นี่มันเรื่องอะไรคะ เกิดอะไรขึ้น นินน่ามาอยู่ที่ห้องนี้ได้ยังไง ที่นี่ที่ไหน นินน่าไม่เคยเห็นห้องนี้ในบ้านของเรามาก่อน" ฉันต้องรวบรวมความกล้าหาญอยู่นานกว่าจะหลุดปากถามออกไปได้ ...
>
> "อยู่ที่นี่ คุณจะได้อยู่กับอินทัตตลอดไปยังไงล่ะ" วิธีการพูดของเขาเหมือนพูดถึงคนอื่นที่ไม่ใช่ตัวเอง...
>
> "ไม่ต้องห่วงหรอกนะ ฉันไม่ปล่อยให้เธอขาดน้ำขาดอาหารหรอก" อินทัตตอบเหมือนอ่านใจได้ว่าฉันกำลังสงสัยเรื่องใดอยู่ "ถึงเวลาฉันก็มาหาเธออย่างวันนี้ยังไงล่ะ ป้อนน้ำป้อนอาหารให้กิน จากนั้นก็ป้อนชาพิเศษ จากนั้นเธอก็จะหลับ

ไป พอตื่นขึ้นมาเธอก็จะจำอะไรไม่ได้สักอย่าง" ... "วิธีนี้เป็นวิธีเดียวเท่านั้นที่อินทัตกับเธอจะไม่พรากจากกัน"

"ไม่นะ" ฉันพยายามกรีดร้อง หากเสียงที่หลุดออกมาจากริมฝีปากแผ่วเบาไม่ต่างอะไรกับเสียงกระซิบ "คุณทำกับนินน่าแบบนี้ไม่ได้นะคะ คุณเป็นบ้าไปแล้วหรือไง อินทัต"

"ก็ไหนเธอบอกว่ารักอินทัตไม่ใช่หรือ"

"ค่ะ ฉันรักคุณ" แม้ใจจะเต็มไปด้วยความสับสน หากฉันยังคงตอบไปด้วยน้ำเสียงมั่นคง....

"โกหก"

ฉาด !

อินทัตตวาดพร้อมกับตวัดหลังมือตบหน้าฉันซึ่งนอนราบอยู่บนพื้นดินที่ชื้นแฉะจนหน้าของฉันสะบัดไปอีกทางหนึ่ง (พงศกร, 2558, น. 321-322)

การถูกกักขังในห้องลับทำให้เรื่องเล่าของนินนาไขปมปริศนาต่างๆ ให้ผู้อ่านได้กระจ่างมากขึ้น โดยเฉพาะการพบโครงกระดูกของเด็กในชุดนักเรียนซึ่งเท่ากับเป็นการคลายความสงสัยว่า เด็กหญิงฟ้าใสที่หายไปนั้นถูกขังเช่นเดียวกับที่นินนาเผชิญอยู่ โดยนินนาได้คาดคั้นคำตอบจากอินทัต ผลทำให้รหัสออกมาป้องกันอินทัตไว้

"อินทัต" ฉันเบือนหน้ากลับไปหาชายหนุ่มด้วยความยากลำบาก "คุณตอบมาสิว่านั่นคือหนูฟ้าใสที่หายไปใช่ไหม"

...

"อย่าโทษอินทัต" น้ำเสียงนั้นแปร่งปร่า ไม่เหมือนเสียงอินทัตที่ฉันเคยคุ้น "เขาไม่รู้อะไรด้วยหรอก เขาเองก็พยายามถามฉันถึงฟ้าใสอยู่เช่นกัน"

"เขา ฉัน" ฉันชะงักไปกับคำบอกเล่าของอีกฝ่าย "คุณพูดราวกับคุณไม่ใช่อินทัตอย่างนั้นละ"

> […] “คุณไม่ใช่อินทัต” ฉันหายใจถี่เร็วด้วยความตกใจ
> รู้ตัวแล้วว่า กำลังเผชิญหน้ากับ “ใคร” อีกคนที่ไม่ใช่อินทัต!
> (พงศกร, 2558, น. 323-326)

เรื่องเล่าของนินนาจึงมีส่วนสำคัญต่อการถ่ายทอดอีกตัวตนที่แตกต่างจากอินทัต อีกทั้งการเล่าเรื่องเช่นนี้ยังทำให้ผู้อ่านรับรู้ถึงสภาพการตกเป็นเหยื่อของนินนาที่ทั้งทุกข์ทรมาน หวาดกลัว สิ้นหวัง การเล่าเรื่องเช่นนี้ยิ่งตอกย้ำภาพความน่าหวาดกลัวจากความรุนแรงที่อินทัตกระทำต่อผู้อื่นและเร้าให้เห็นความร้ายแรงของการทารุณกรรมเด็กอันส่งผลสืบเนื่องระยะยาวจนสร้างความเดือดร้อนต่อผู้อื่นอย่างประจักษ์ชัด

อย่างไรก็ดี ในมุมมองของนินนา เธอยังมีอารมณ์สงสารและเห็นใจเขาแฝงอยู่ เพราะการถูกขังเป็นเวลานับเดือนในห้องลับกลับทำให้นินนาได้พบกับตัวตนภาครหัสของอินทัตอีกหลายครั้ง โดยเฉพาะครั้งสำคัญที่อินทัตได้เล่าถึงอดีตของตน แต่เป็นการเล่าผ่านจากจิตใต้สำนึกที่เหมือนเขาย้อนกลับไปเป็นเด็กและได้แสดงการถูกทำร้ายต่างๆ ออกมาให้นินนาเห็น เหตุการณ์นี้เองทำให้ *“น้ำตาของฉันรินไหลออกมาอีกครั้ง โดยมิอาจจะห้ามได้ คราวนี้มิใช่สงสารตัวเอง หากเป็นน้ำตาแห่งความสงสารอินทัตเด็กชายผู้ถูกทำร้ายอย่างแสนสาหัส แม้ไม่ได้เห็นภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อสามสิบปีก่อนด้วยตาตนเอง หากอาการโต้ตอบและท่าทางจากจิตใต้สำนึกที่อินทัตแสดงออกมาให้เห็นแจ่มชัดเสียจนไม่ต้องการคำอธิบายใด”* (พงศกร, 2558, น. 346)

ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่า นินนาผู้เล่าเรื่องได้ช่วยเติมเต็มเรื่องราวให้ผู้อ่านมองเห็นอินทัตในอีกมิติหนึ่ง และอินทัตย่อมไม่เล่าเรื่องราวเช่นนี้เป็นแน่ การเล่าเรื่องของนินนาที่เน้นเหตุการณ์ตรงหน้าช่วยทำให้ผู้อ่านเริ่มตัดสินอินทัตจากพฤติกรรมในปัจจุบันด้วยความรู้สึกด้านลบก่อนที่การเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของนินนาจะโน้มนำให้ผู้อ่านมองลึกเข้าไปในความนึกคิดของอินทัต จนเริ่มเห็นใจและเข้าใจเขามากขึ้น น่าสังเกตว่า นินนาในฐานะผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงของอินทัตกลับถ่ายทอดความรู้สึกโดยเน้นปมปัญหาในอดีตของอินทัตมากกว่าการกล่าวโทษตัวตนในปัจจุบันของเขา เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพื่อย้อนกลับไปยังสารหลักที่พงศกรต้องการนำเสนอคือเรื่องความรุนแรงในครอบครัวนั่นเอง

3.3 เรื่องเล่าของหมอละลิลทิพย์

บันทึกของหมอละลิลทิพย์เป็นบทสุดท้ายของ*มายาเงา* พงศกรใช้เสียงตัวละครนี้เป็นผู้เล่าเรื่องเพื่อสรุปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกระชับว่า แต่ละเหตุการณ์เกิดขึ้นได้อย่างไร มีที่มาอย่างไรและบทสรุปของเหตุการณ์เป็นเช่นไร ดังนี้

> บันทึกของ พญ.ละลิลทิพย์ รินใจ
>
> อินทัต อินทวรรณ ผู้ป่วยชายไทย โสด อายุ 41 ปี มีอาการของคนหลายบุคลิกหรือที่ทางการแพทย์เรียกว่า โรคบุคลิกภาพแปรปรวน-Multiple Personality Disorder […]
>
> เขาเป็นคนไข้ที่ชั่วชีวิตนี้ฉันจะไม่มีวันลืม ไม่ใช่เพราะได้ดูแลกันมาอย่างยาวนานตั้งแต่อินทัตอายุเพียง 11 ปี หากเป็นเพราะสิ่งที่ “รหัส” ซึ่งเป็นอีกบุคลิกภาพหนึ่งของอินทัตกระทำลงไปนั้น เต็มไปด้วยความโหดเหี้ยมเกินกว่าใครจะคาดคิดว่าเด็กตัวเล็กเท่านี้จะสามารถทำได้ […] เรื่องราวทั้งหมดสลับซับซ้อนเกินกว่าที่ฉันจะอธิบายให้ทุกคนเข้าใจได้โดยง่าย บันทึกฉบับนี้จึงเป็นความพยายามที่ฉันจะสื่อสารให้ทุกคนเข้าใจว่า การเลี้ยงดูในวัยเด็กนั้นมีความสำคัญต่ออนาคตของเด็กแต่ละคนมากเพียงใด (พงศกร, 2558, น. 398-399)

หมอละลิลทิพย์นับเป็นผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งซึ่งเป็นตัวละครรองแบบประจักษ์พยาน (I-witness) หมายถึง ผู้เล่าเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับตัวละครเอกโดยตรง หากแต่มีโอกาสเข้าไปรับรู้เรื่องราวและเหตุการณ์ในชั่วระยะเวลาหนึ่ง แม้ในด้านหนึ่งการใช้ผู้เล่าเรื่องแบบนี้อาจมีน้ำหนักน้อยกว่าการเล่าเรื่องของตัวละครเอก แต่ผู้เล่าเรื่องเช่นนี้มีสิทธิ์วิพากษ์วิจารณ์และคาดคะเนความรู้สึกของตัวละครอื่นๆ ในเรื่องได้พร้อมกัน (ธัญญา สังขพันธานนท์, 2559, น. 322-323) แตกต่างจากอินทัตและนินนาทั้งคู่เป็นผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งซึ่งเล่าจากประสบการณ์ที่ตนประสบโดยตรง (I-protagonist)

สาเหตุที่ต้องใช้เสียงของหมอละลิลทิพย์เข้ามาในตอนท้ายอาจพิจารณาได้สองเหตุผล ประการแรก ตามลำดับการเล่าเรื่องในนวนิยาย บทนี้อินทัตต้องเป็นผู้เล่าเรื่อง แต่เขาไม่อาจทำหน้าที่นี้ได้อีกต่อไป เพราะ *"เขาถูกส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลนิติจิตเวช เมื่อได้สติ อินทัตก็จมอยู่ในโลกส่วนตัว วันทั้งวันเขาจะนิ่งเงียบ ดวงตาเหม่อลอยและไม่เคยปริปากพูดอะไรกับใครอีกเลยจนกระทั่งบัดนี้"* (พงศกร, 2558, น. 409) ส่วนอีกประการหนึ่ง การใช้เสียงของละลิลทิพย์ในฐานะพยานยังเป็นการสรุปปมต่างๆ ในนวนิยายที่พงศกรทิ้งไว้เป็นระยะให้คลี่คลายลงได้ เพราะหมอละลิลทิพย์ได้เล่าเรื่องภายหลังจากเหตุการณ์ในเรื่องดำเนินมาถึงตอนจบแล้ว ตัวละครนี้จึงนำข้อมูลต่างๆ ที่ตัวละครแต่ละตัวประสบมาประมวลแล้วเรียบเรียงให้ผู้อ่านทราบอย่างกระชับ ตัวอย่างเช่น ช่วงที่เจ้าหน้าที่ได้เข้าไปช่วยเหลือนินนาออกมาจากบ้านโบราณ การเล่าเรื่องของอินทัตกับนินนานับว่าไม่ปะติดปะต่อกันเสียทีเดียวและยังมีข้อมูลบางส่วนขาดหายไปว่าทำไมเจ้าหน้าที่ถึงพบตัวนินนาได้ และทำไมอินทัตจึงยอมปล่อยนินนาออกมา เพราะตัวละครแต่ละตัวต่างไม่รู้เหตุการณ์รอบด้าน แต่การเล่าของหมอละลิลทิพย์เป็นการให้ข้อมูลที่กระจ่างว่า วรเทพ ทนายของอินทัตได้เสนอให้นำคุณครูจารุวรรณ แม่ของเด็กหญิงฟ้าใสซึ่งเคยเมตตาอินทัตในวัยเด็กมาพบเขา เหตุการณ์นี้ทำให้อินทัตสะเทือนใจอย่างรุนแรงจนกระทั่งรหัสเผยตัวออกมา

> หากคุณอินทัตป่วยเป็นโรคประหลาดที่คุณหมอบอก ถ้าได้พบกับคุณครูของเขาอีกครั้ง ผมเชื่อว่าบุคลิกภาพที่ชื่อรหัสจะต้องปรากฏตัวออกมาให้คุณหมอเห็นแน่ๆ"...และวรเทพพาคุณครูจารุวรรณมาพบโดยไม่ได้บอกอินทัตล่วงหน้านั่นละ
>
> คุณครูผู้สูญเสียจิตใจบอบช้ำแสนสาหัส เธอบริภาษใส่อินทัตโดยไม่มีใครรู้ล่วงหน้าและนั่นทำให้รหัสปรากฏตัวออกมาในที่สุด […]
>
> การปรากฏตัวออกมาของรหัสทำให้พวกเราได้รับรู้ว่านินนายังมีชีวิตอยู่ รหัสเก็บเธอเอาไว้ในที่ใดที่หนึ่งของบ้านหลังนี้ เขาเลี้ยงเธอเอาไว้ด้วยวิธีการไม่ต่างอันใดกับสัตว์เลี้ยง

> ตัวหนึ่ง รอเวลาใกล้ถึงวันวิวาห์เพื่อที่นินนาและอินทัตจะแต่งงานกัน [...]
>
> วรเทพฉลาดพอจะจับใจความจากบทสนทนาที่ไม่ปะติดปะต่อได้ว่าสถานที่ซึ่งรหัสซ่อนนินนาเอาไว้ เป็นห้องลับเล็กๆ ที่อยู่ภายใต้ห้องใดห้องหนึ่งของบ้าน [...] เมื่อขุดลงไปจนพบห้องลับแห่งนั้น พวกเราต่างพากันตกตะลึงเพราะนอกจากร่างกายที่จวนเจียนจะสิ้นลมของนินนาแล้ว ยังมีโครงกระดูกอยู่ในนั้นถึงสามโครงด้วยกัน (พงศกร, 2558, น. 404-406)

การเล่าเรื่องลักษณะนี้ยังเน้นย้ำให้ผู้อ่านเชื่อจริงๆ ว่า อินทัตไม่ได้แกล้งซ่อนนินนา แต่เกิดจากอาการป่วยของเขา หมอละลิลทิพย์ได้เล่าอาการของอินทัตเมื่อสลับเป็นภาครหัสว่า *"หากผู้ใดมีโอกาสได้ชมคลิปวิดีโอซึ่งวรเทพแอบถ่ายเอาไว้ จะพบด้วยความตกใจว่าท่าทางของอินทัตยามที่รหัสแสดงตัวตนออกมานั้น เปลี่ยนแปลงไปราวกับคนละคน สีหน้าของรหัสเหี้ยมโหด แววตาเต็มไปด้วยความเกลียดชัง น้ำเสียงกระโชกโฮกฮากผิดไปเป็นคนละคนกับอินทัตผู้อ่อนน้อม อ่อนโยน"* (พงศกร, 2558, น. 405) พร้อมทั้งหมอละลิลทิพย์ในฐานะหมอเจ้าของไข้ของเด็กชายอินทัตยังได้ไขข้อข้องใจและอธิบายลักษณะที่เกิดขึ้นกับอินทัตว่าสาเหตุที่ทำให้อินทัตมีอาการเช่นนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไรและรหัสปรากฏตัวขึ้นได้อย่างไร

> ความกดดันโถมทวีใส่อินทัตรอบด้านมากขึ้นทุกขณะจนกระทั่งวันหนึ่งเมื่อเขาอดทนไม่ไหวอีกต่อไป อินทัตจึงจำเป็นต้องสร้างใครสักคนขึ้นมาเผชิญกับสภาพการณ์เลวร้ายเหล่านั้นแทนตัวเขา และนั่นก็คือกำเนิดของรหัส
>
> อันที่จริงรหัสไม่ใช่บุคคลสมมติในจินตนาการของอินทัตเสียทีเดียว เพราะเขาเป็นเด็กชายที่เคยมีตัวตนเมื่อแปดสิบปีก่อน เคยอาศัยอยู่กับครอบครัวในบ้านโบราณหลังนี้ เล่ากันว่าวันหนึ่งในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง เครื่องบินทิ้ง

> ระเบิด เด็กชายรหัสวิ่งไปหลบภัยอยู่ที่ห้องใต้ดิน แต่โชคร้ายที่บ้านถูกระเบิดและเขาก็เสียชีวิตไป
>
> อินทัตคงจะเคยได้ยินเรื่องเล่านี้จากผู้ที่อยู่ในบ้านมาก่อนจนกระทั่งวันหนึ่งที่เขาสร้างบุคลิกภาพใหม่ขึ้นมา อินทัตจึงจำลองรหัสขึ้นมาเป็นบุคลิกภาพที่สองของตน และรหัสนี่เองที่ลงมือกระทำการต่างๆ แทนอินทัต โดยเด็กทั้งสองหรือบุคลิกภาพทั้งสอง มีตุ๊กตาดีบุกทหารขาเดียวเป็นจุดเชื่อมโยงพวกเขาเข้าด้วยกัน (พงศกร, 2558, น. 400-401)

ในมุมนี้ หมอละลิลทิพย์จึงเป็นผู้เล่าเรื่องที่เชื่อมโยงระหว่างอดีตกับปัจจุบันเข้าด้วยกัน และเป็นจุดกึ่งกลางระหว่างเรื่องเล่าของอินทัตกับนินนา เพราะหมอละลิลทิพย์เล่าด้วยการรู้ภูมิหลังของอินทัต เป็นผู้รับรู้ความคิดจิตใจของอินทัต ขณะเดียวกันก็ได้มองเห็นเหตุการณ์ร้ายแรงต่างๆ ที่เกิดกับนินนาด้วย

ดังนั้น การจบเรื่องด้วยเรื่องเล่าของหมอสะลิลทิพย์นับเป็นการใช้ผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งอีกรูปแบบหนึ่งคือ ผู้เล่าเรื่องแบบพยานที่เห็นเหตุการณ์อย่างรอบด้าน เรื่องเล่าชุดนี้ถือเป็นการคลายปมที่ผู้แต่งวางไว้และอาจมองได้ว่า เป็นการเติมเต็มเรื่องเล่าในส่วนที่การเล่าเรื่องของอินทัตกับนินนามีขีดจำกัด อีกทั้งเรื่องเล่าชุดนี้ยังเป็นการเน้นย้ำประเด็นเรื่องความรุนแรงในครอบครัวที่พงศกรต้องการนำเสนอด้วยความเป็นกลาง ด้วยการไม่กล่าวโทษอินทัตเสียทีเดียว แต่แสดงให้เห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัวที่เป็นรั้วให้เยาวชนได้เติบโตขึ้นอย่างมั่นคง ผ่านการแสดงความผิดปกติของอินทัตและความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับคนรอบข้างเขา

สรุปแล้ว คงไม่ผิดนักหากจะกล่าวว่า *มายาเงา* มีผู้เล่าเรื่องหลายคน แต่ละคนต่างสะท้อนความจริงกันคนละด้าน เริ่มตั้งแต่อินทัต การเล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งเปิดพื้นที่ให้เขาแสดงการป้องกันตัวด้วย “การเล่า” และ “การลืม” ตลอดจนถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่บอบช้ำได้อย่างถึงแก่น การเล่าเรื่องเช่นนี้นอกจากจะสอดคล้องกับลักษณะของโรคที่อินทัตเป็นแล้ว ยังสอดรับกับแก่นเรื่องที่เน้นภาพความรุนแรงต่อเด็กด้วย ส่วนผู้เล่าเรื่องอย่างนินนาได้เน้นภาพภายนอกที่เธอพบเห็นผู้ป่วยโรคนี้เป็นหลัก และแม้เธอต้องตกเป็นเหยื่อความรุนแรง แต่ก็แสดงความเห็นอกเห็นใจและ

เข้าใจต่อผู้ป่วยโรคนี้อย่างยิ่ง ขณะที่หมอละลิลทิพย์เป็นเหมือนประจักษ์พยานที่เข้ามาเล่าเรื่องแทนเมื่อตัวละครทั้งสองต่างบอบช้ำเกินกว่าจะเล่าเรื่องนี้จนจบ การใช้ผู้เล่าเรื่องทั้งหมดที่กล่าวมานี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเรื่อง เพราะเป็นการเปิดพื้นที่ให้เรื่องเล่าของแต่ละคนมาบรรจบกัน ส่งผลให้ความจริงตามความคิดของแต่ละบุคคลปะทะกันเมื่อนำเสนอออกมาสู่ผู้อ่าน เพราะแม้จะเป็นเหตุการณ์เดียวกัน แต่ผู้เล่าเรื่องแต่ละคนกลับเล่าแตกต่างไป และหากแยกเรื่องเล่าของแต่ละคนออกจากกัน หรือฟังแค่เรื่องเล่าของใครเพียงคนใดคนหนึ่ง การรับรู้ทัศนะและความรู้สึกของผู้อ่านย่อมเปลี่ยนตามไปด้วย

4. ผีกระทำหรือวาทกรรมทางการแพทย์: นัยยะของผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่ง

นวนิยายของพงศกรมีลักษณะเด่นประการหนึ่งคือ มักนำความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติและวิทยาศาสตร์ซึ่งดูเป็นคู่ตรงข้ามมาปรากฏร่วมกัน (จิณณะ รุจิเสนีย์, 2554, น. 141) และในนวนิยายของพงศกรหลายเรื่องยังแสดงให้เห็นขีดจำกัดทางวิทยาศาสตร์ (วีรี เกวลกุล, 2552, น. 67-68) ดังที่เมื่อเกิดเหตุการณ์นอกเหนือคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์แล้ว คำอธิบายจากเรื่องเล่าและความเชื่อของชาวบ้านกลับมีบทบาทต่อการอธิบายและการแก้ปัญหาในเรื่องซึ่งแสดงให้เห็นการเปิดรับความรู้ที่หลากหลายไม่ยึดติดกับคำอธิบายเพียงรูปแบบเดียว (ศรัณย์ภัทร์ บุญฮก, 2558, น. 197)

มายาเงา เป็นนวนิยายอีกเรื่องหนึ่งที่นำเอาความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติมาใช้และได้นำเสนอภาพการปะทะระหว่างความเชื่อกับวิทยาศาสตร์ไปตลอดทั้งเรื่องเช่นกัน เพราะอาการของอินทัตสามารถอธิบายได้จากทั้งสองมุม อาการของอินทัตอาจเรียกว่า ผีเข้า ตามความเชื่อ ขณะเดียวกันก็คือ อาการป่วยทางจิต

> “เหมือนอินทัตไม่ใช่อินทัต” เมื่อเห็นดวงหน้าสงสัยของฉัน เธอก็รีบอธิบายต่อไปว่า “หนูคงจะไม่เข้าใจ คือในบางครั้งเวลาที่

> ตำรวจถาม คำถามที่อินทัตไม่อยากตอบก็จะมีอีกบุคลิกภาพหนึ่งโผล่ขึ้นมาตอบแทนน่ะสิจ๊ะ...ที่เขาเรียกกันว่า โรคบุคลิกภาพแปรปรวนหรือ Multiple Personality Disorder..."
> "เหมือนคนที่ถูกผีเข้าใช่ไหมคะ" ฉันพยายามนึกเปรียบเทียบให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น
> "จะอธิบายว่าอย่างนั้นก็ได้" คุณหมอละลิลทิพย์พยักหน้า...
> "ขณะถูกผีเข้า คนคนนั้นจะกลายเป็นอีกคนที่ไม่เหมือนเดิม บุคลิกภาพที่เปลี่ยนไป อาจจะก้าวร้าว กล้าทำอะไรรุนแรงแบบที่คนปกติไม่กล้าทำกัน" (พงศกร, 2558, น. 324-325)

อินทัตเป็นตัวแทนของกลุ่มคนที่เชื่อว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นฝีมือการกระทำของผีรหัส เขาได้อาศัยความเชื่อ "ผีลักซ่อน" มาอธิบายการหายตัวไปของเด็กหญิงฟ้าใสและนินนา และผลักให้สิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหมดเป็นการกระทำของรหัส ขณะที่เรื่องเล่าจากหมอละลิลทิพย์ยืนยันหนักแน่นว่า สิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหมดเป็นอาการผิดปกติทางจิตของอินทัตเพื่อสร้างอีกบุคลิกหนึ่ง

> "ผีไม่มีในโลกนี้ค่ะ" คุณหมอยืนยันอย่างคนหัวสมัยใหม่ "คนสมัยก่อนอาจใช้ผีเป็นเครื่องมือในการอธิบายสิ่งต่างๆ ที่พิสูจน์ไม่ได้ สำหรับกรณีของอินทัต หมอขอยืนยันว่าไม่มีผี แต่เด็กสร้างบุคลิกภาพใหม่ขึ้นมาเอง อินทัตคือรหัส รหัสคืออินทัต" (พงศกร, 2558, น. 360)

ขณะที่ตัวละครทั้งสองมีจุดยืนชัดเจน นินนาถือเป็นผู้เล่าเรื่องที่อยู่กึ่งกลางระหว่างความคิดทั้งสองชุดนี้ และเรื่องเล่าของนินนาได้ช่วยเน้นย้ำให้ผีรหัสคล้ายมีอยู่จริงตามที่อินทัตระบุไว้ มีหลายตอนในนวนิยายที่นินนาเล่าว่า เธอเห็นรหัส ดังตอนที่ถูกขังในห้องลับ และการเล่าเรื่องให้เกิดความสับสนว่า แท้จริงแล้ว อาการของอินทัตและสิ่งที่เกิดขึ้นกับคนรอบตัวเขานั้นมาจากการกระทำของผีหรือความเจ็บป่วยซึ่งเป็นกลวิธีที่ดำเนินไปตลอดทั้งเรื่อง

> “อินทัต!” ฉันร้องอุทานด้วยความตื่นตะลึง เมื่อเห็นดวงหน้านั้นได้ถนัด ฉันอ้าปากค้างจะร้องถามอะไรอีกหลายอย่าง หากเงาดำๆ ที่ซ้อนอยู่ข้างหลังเขาทำให้ฉันตัวเย็นวาบหัวใจแทบจะหยุดเต้น
>
> “ระ รหัส!”
>
> เด็กผีนั้นขี่อยู่บนคอของอินทัต เสียงอุทานของฉันแผ่วเบาจนแทบจะไม่หลุดรอดออกจากลำคอ น่าเสียดายที่ไม่สามารถขยับเขยื้อนได้ หาไม่คงจะยกมือขึ้นขยี้ตาเพื่อมองให้แน่ชัดว่าฉันไม่ได้ตาฝาดไป
>
> ดวงหน้าขาวยิ่งกว่าความ “ขาว” ใดๆ ของเด็กชายอายุไม่เกิน 12 ปี ดวงตาแดงก่ำเหมือนถ่านไฟ เขี้ยวขาวๆ ที่โผล่พ้นมุมปากแหลมเล็กราวเขี้ยวอสรพิษ...เสียงหัวเราะเยือกเย็นของรหัสสะท้อนก้องอยู่ในอณูอากาศ ในชั่วชีวิตนี้ไม่เคยมีครั้งใดเลยที่ฉันจะเกิดอาการหวาดกลัวเท่าครั้งนี้
>
> แต่ครั้นพออินทัตวางตะเกียงดวงเล็กลงกับพื้นและคุกเข่าลงนั่งข้างๆ ฉัน ร่างเลือนรางของเด็กชายที่ขี่คอเขาอยู่ก็เลือนหายไปเหมือนกับรูปเงา (พงศกร, 2558, น. 320)

อย่างไรก็ดี ข้อสรุปตอนท้ายของ *มายาเงา* อาจแตกต่างไปจากนวนิยายอีกหลายเรื่องของพงศกร เพราะวาทกรรมทางการแพทย์ใน *มายาเงา* นับเป็น “ฝ่ายชนะ” ขณะที่ความเชื่อเรื่องผีกลับลดบทบาทลง เหตุที่กล่าวว่าวาทกรรมทางการแพทย์เป็นฝ่ายชนะ พิจารณาจากตอนจบที่ละลิลทิพย์เป็นผู้เล่าเรื่อง เพราะเรื่องเล่าของละลิลทิพย์นอกจากเป็นเครื่องยืนยันถึงความผิดปกติของอินทัตแล้ว ในทางกลับกัน เสียงเล่านี้ยังได้ทำลายการมีอยู่ของรหัสไปด้วยวาทกรรมทางการแพทย์ เพราะผีได้ถูกทำให้กลายเป็นสิ่งสมมติภายในใจของอินทัตเอง มิได้มีตัวตนจริง และการสร้างผีขึ้นมาก็เพราะอินทัตมีอาการผิดปกติทางจิต การเล่าเรื่องเช่นนี้จึงเป็นการสรุปด้วยตรรกะเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ และถึงแม้ในนวนิยายยังมีอีกหลายเหตุการณ์ซึ่งดูลึกลับ แต่การจบเรื่องเช่นนี้ย่อมทำให้ผู้อ่านคล้อยตามมากกว่า รวมถึงการที่หมอละลิลทิพย์ใน

ฐานะผู้เล่าเรื่องบทสรุปเหตุการณ์เป็นผู้มีสติสัมปชัญญะครบถ้วน แตกต่างจากตัวละครอินทัตและนินนาที่บอบช้ำทั้งร่างกายและจิตใจ ยิ่งประกอบกับสถานะ “แพทย์” ที่อธิบายอาการผิดปกติของอินทัตได้อย่างมีเหตุผลด้วยแล้ว จึงส่งผลให้เรื่องเล่าชุดนี้นับว่า “ทรงพลัง” จนทำให้ผีรหัสนั้นปราศจากตัวตนไปโดยปริยาย ดังตอนที่นินนาถามละลิลทิพย์ว่า เป็นไปได้ไหมว่ารหัสเป็นผีจริงๆ ไม่ใช่อีกบุคลิกหนึ่งของอินทัต ผลคือ *“ฉันยืนกรานว่าโลกนี้ไม่มีผี ‘น้ำชาที่อินทัตกรอกให้หนูดื่มทุกวัน นอกจากทำให้กล้ามเนื้อขาอ่อนแรงแล้ว เมื่อใช้ติดต่อกันนานๆ อาจทำให้หนูมองเห็นภาพหลอนได้อีกด้วย’ ”* (พงศกร, 2558, น. 408) น่าสังเกตว่า การที่*มายาเงา*สรุปให้วาทกรรมทางการแพทย์เป็นฝ่ายชนะซึ่งแตกต่างไปจากนวนิยายเรื่องอื่นของพงศกรนี้น่าจะสัมพันธ์กับทัศนะของพงศกรในฐานะ “แพทย์” ซึ่งต้องการเสนอปัญหาความรุนแรงในครอบครัวว่าก่อให้เกิดความผิดปกติทางจิตใจของเด็กอย่างมากเพียงใด ดังที่นวนิยายเรื่องนี้ได้เค้าเรื่องมาจากประสบการณ์ในวิชาชีพแพทย์ของพงศกร (พงศกร, 2558, น. คำนำนักเขียน)

การสร้างเรื่องให้เกิดภาวะก้ำกึ่งระหว่างความเชื่อกับวิทยาศาสตร์ยังแสดงนัยยะของผู้เล่าเรื่องว่า การเลือกหยิบยกชุดความคิดใดมาใช้นั้นขึ้นอยู่กับเป้าหมายของแต่ละบุคคล ดังจะเห็นได้ว่า ผีกระทำเป็นคำอธิบายของ “ผู้ก่อปัญหา” เพื่อใช้ผีเป็นกลไกปกป้องตนเองให้พ้นจากความผิด การใช้ความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติมาอธิบายของอินทัตจึงเป็นกระบวนการโยนความผิดจากตัวให้ใครบางคนที่อาจพิสูจน์ตัวตนได้ไม่แน่ชัด ในแง่หนึ่ง วิธีการป้องกันตนเองเช่นนี้อาจนับว่าสมเหตุสมผลตามตรรกะของความเชื่อ เพราะผีเป็นความเชื่อที่อยู่ในความคิดความเชื่อของมนุษย์มาช้านาน การอธิบายพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ประหลาดด้วยการกระทำของผีอาจนับเป็นวิธีการพื้นฐาน และในโลกของอินทัตวัยเด็ก เขาไม่มีใครที่พึ่งพาได้ การแบกรับเรื่องราวทั้งหมดไว้เพียงคนเดียวจึงหนักหนายิ่ง ตลอดจนฉากสถานที่ที่มีเรื่องเล่าของคนตายด้วยแล้ว ผีรหัสจึงเป็น “เงามายา” ที่สมเหตุสมผลเพื่อเข้ามาปกป้องความอ่อนแอของอินทัตนั่นเอง

ส่วนคำอธิบายด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในเรื่องนี้ดูน่าเชื่อถือมากกว่าแนวทางแรก เพราะโดยทั่วไป วิทยาศาสตร์เป็นวาทกรรมกระแสหลักที่ครองพื้นที่ใน

การอธิบายสิ่งรอบตัวมาตั้งแต่การเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ราวคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา จึงไม่น่าแปลกใจว่า การอธิบายด้วยหลักการวิทยาศาสตร์มีความน่าเชื่อถือมากกว่าการอธิบายด้วยความเชื่อ อีกประการหนึ่ง เพราะกลวิธีการใช้ผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่ง ทำให้ผู้อ่านเห็นถึงความไม่ปะติดปะต่อในเรื่องเล่าของอินทัต รวมถึงมองเห็นการกระทำต่างๆ ที่ชวนให้เรื่องเล่าของเขาเองกลายเป็นเรื่องเล่าที่เชื่อถือไม่ได้ โดยเฉพาะการที่เขาเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับเรื่องเล่าโดยตรง แตกต่างจากเรื่องเล่าของหมอละลิลทิพย์ซึ่งเป็นตัวละครรองที่มองเห็นเรื่องราวในฐานะประจักษ์พยาน ผู้อ่านย่อมเห็นว่า หมอละลิลทิพย์ไม่ได้มี “ผลประโยชน์” ต่อความจริงของเรื่องเล่าเท่าอินทัต รวมถึงสติสัมปชัญญะที่ครบถ้วนและสถานะการเป็นแพทย์ยังช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือมากขึ้น นอกจากนี้ กลวิธีการเล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งได้นำเสนอภาพของอินทัตในสายตานินนาคือภาพที่สะท้อนความแปรปรวนของบุคลิกของอินทัตและภาพของการตกเป็นเหยื่อได้ทำให้ความชอบธรรมของเรื่องเล่าของอินทัตพังทลายลง โดยนัยนี้ กลวิธีการใช้ผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งด้วยผู้เล่าเรื่องหลายคนเช่นนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำให้ชุดความคิดใดได้รับความน่าเชื่อถือ ตลอดจนชี้ให้เห็นเบื้องหลังความคิดของผู้เล่าเรื่องอันจะส่งผลให้ผู้อ่านเลือกเชื่อหรือไม่เชื่อ หรือกล่าวได้ว่ากลวิธีการเรื่องเล่านี้สัมพันธ์กับ “การเมือง” ของผู้เล่าเรื่อง

ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการเล่าเรื่องกับการเมืองของผู้เล่าเรื่องนี้ สรณัฐ ไตลังคะ (2560, น. 215-219) ได้อธิบายไว้ว่า ในเรื่องเล่าย่อมมี “การเมือง” ซ่อนอยู่ เพราะเรื่องเล่ามีอุดมการณ์บางอย่างทำงานอยู่เสมอและกลวิธีการเล่าเรื่องจะทำให้ผู้อ่านประเมินค่าตัวละคร การกระทำของพวกเขาโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม การใช้ “ผู้เล่าเรื่อง-ผู้นิทัศน์” (หรือการเล่าเรื่องแบบผู้รู้แจ้ง) แม้ผู้เล่าเรื่องจะไม่ปรากฏในเรื่องหากเสียงเล่ากลับมีอำนาจและทำให้เสียงเล่าอื่นถูกกดทับ ขณะที่การเล่าเรื่องโดยให้ตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่าหรือมองจะทำให้เกิด “สัทประสาน” (polyphony) คือ การยอมให้ตัวละครต่างๆ ได้นำเสนอตำแหน่งทางอุดมการณ์ของตนเองในตัวบท ส่งผลให้ผู้อ่านมองเห็นความหลากหลายของอุดมการณ์และการเมืองของแต่ละบุคคลได้ชัดเจนขึ้น

เมื่อมองในมุมนี้ สามารถพิจารณานัยยะของการเล่าเรื่องใน*มายาเงา*ได้อีกชั้นหนึ่งว่า การเลือกความคิดชุดใดขึ้นมาอธิบายมีการเมืองของผู้เล่าเรื่องซ่อนอยู่เบื้องหลัง การเล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านสัมผัสถึงเสียงเล่าเรื่องแบบสัทประสานของผู้เล่าเรื่องที่เป็นตัวละครในเรื่อง ตัวละครแต่ละตัวได้แสดงจุดยืนทางความคิดและผลประโยชน์ที่แฝงไว้ และเปิดโอกาสให้ผู้อ่านเลือกเชื่อหรือไม่เชื่อตัวละครได้ กลวิธีเช่นนี้เองทำให้ผู้อ่านสามารถ “รู้เท่าทัน” เบื้องหลังเรื่องเล่าของอินทัตว่า เขาเป็นผู้ก่อปัญหา การใช้เรื่องผีจึงเป็นการผลักความผิดให้พ้นตัว

ส่วนตัวนินนา อาจมองได้ว่า เรื่องเล่าของเธอต้องการสร้างความชอบธรรมให้ตนเช่นเดียวกัน เพราะสถานะของนินนาคือผู้ถูกกระทำซึ่งเธอไม่อาจต่อสู้และต่อรองกับอินทัตได้ เรื่องเล่าของนินนาได้กลายเป็นเครื่องมือต่อสู้ที่สำคัญให้เธอ เพราะเรื่องเล่าของเธอเร้าอารมณ์ความสงสารของผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเกิดความคล้อยตามและเอาใจช่วย อีกทั้งเรื่องเล่าฝ่ายนินนายังสะท้อนความผิดปกติและการขาดสติสัมปชัญญะของอินทัตจึงสามารถสร้างภาพอินทัตให้ดูเลื่อนลอยและขาดความน่าเชื่อถือ ถึงกระนั้น เรื่องเล่าของนินนาก็ยังทำให้อินทัตน่าเห็นใจมากขึ้น เพราะเหตุที่ผู้ถูกกระทำอย่างนินนาซึ่งได้รับความทุกข์มากอยู่แล้ว กลับเล่าภาพความน่าสงสารของอินทัต การเล่าเรื่องเช่นนี้จึงส่งผลให้นินนาดูน่าเชื่อถือในฐานะผู้ถูกกระทำ แต่ขณะเดียวกันก็ยังทำให้อินทัตทั้งไม่น่าเชื่อถือและน่าสงสารไปพร้อมกัน

หมอละลิลทิพย์ แม้จะมาเล่าเรื่องในบทสุดท้ายเพียงบทเดียว แต่ช่วงกลางเรื่อง เสียงของหมอละลิลทิพย์ค่อยๆ สอดแทรกผ่านเรื่องเล่าของนินนา และทำให้นินนาเชื่อว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ใช่เพราะผีรหัสอย่างที่อินทัตเข้าใจ แต่เป็นเพราะโรค เรื่องเล่าของหมอละลิลทิพย์แสดงการเมืองที่ชัดเจนว่า ในฐานะจิตแพทย์ย่อมต้องเชื่อในคำอธิบายทางการแพทย์และปฏิเสธความเชื่อเรื่องผีอย่างเด็ดขาด ตัวละครนี้นับว่าสร้างขึ้นมาเพื่อยืนยันให้เห็นว่าอินทัตป่วย ด้วยการอ้างสถานะผู้เชี่ยวชาญ ประกอบกับการใช้เรื่องเล่าของหมอละลิลทิพย์เป็นผู้เล่าเรื่องคนสุดท้ายด้วยแล้ว ย่อมหมายความว่า หมอละลิลทิพย์ได้อำนาจในการสรุปเรื่องซึ่งไม่มีตัวละครอื่นได้มีโอกาสมาโต้แย้งต่อไปได้อีก เหตุนี้เอง แม้จะมีทั้งผีและวิทยาศาสตร์เข้ามาอยู่ร่วมกัน

แต่บทบาทของผู้เล่าเรื่องมีนัยยะพลิกให้วาทกรรมทางการแพทย์เป็นฝ่ายชนะในท้ายที่สุด

สรุปแล้ว การปะทะระหว่างความคิดสองชุดใน*มายาเงา* นอกจากจะเทียบเคียงการอธิบายความจริงที่เกิดขึ้นจากคนละมุมแล้ว นวนิยายยังบ่งบอกให้เห็นว่า การที่ใครจะเลือกความคิดชุดใดมาใช้ก็ล้วนแต่สนับสนุนความคิดและการกระทำของแต่ละบุคคลเป็นที่ตั้ง ตามแต่ผู้นั้นมีการเมืองหรือเบื้องหลังซ่อนอยู่หรือไม่ ความจริงจะเป็นเช่นใดนั้นจึงขึ้นอยู่กับจุดยืนและมุมมองของผู้เล่าแต่ละคน การปะทะระหว่างความเชื่อกับวิทยาศาสตร์จึงไม่เพียงน่าขบคิดว่า ฝ่ายใดเป็นฝ่ายชนะ แต่ต้องพิจารณาด้วยว่า เรื่องเล่านั้นเป็น “ความจริงของใคร” เล่าผ่านสายตาและเสียงของใคร โดยกลวิธีการเล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งจากผู้เล่าเรื่องหลายคนนับเป็นการเอื้อให้ลักษณะดังกล่าวปรากฏอย่างชัดเจน

5. บทสรุป: ผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งกับการฟังความสองข้าง

สังคมไทยมีสำนวน “อย่าฟังความข้างเดียว” เพื่อเตือนว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์ใดขึ้น ไม่ควรตัดสินความจากเพียงคนใดคนหนึ่ง สำนวนนี้สอดคล้องกับกลวิธีการเล่าเรื่องที่ใช้ใน*มายาเงา* ที่ทำให้ผู้อ่าน “ฟังความสองข้าง” ให้ตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสลับกันไป ทำให้ผู้อ่านฟังความสองข้างอยู่ตลอดทั้งเรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่องเช่นนี้นับว่าสอดคล้องกับการนำเสนอลักษณะผู้ป่วยโรคหลายบุคลิก อีกทั้งยังช่วยเผยให้เห็นความรุนแรงในวัยเด็กและผลกระทบที่ส่งผลถึงปัจจุบันได้อย่างลึกซึ้ง ประกอบกับการเล่าเรื่องจากเสียงผู้เล่าเรื่องหลายคนยังทำให้เกิดการประสมปนเประหว่างอารมณ์ที่หลากหลาย ทั้งเข้าใจ เห็นใจตัวละคร และไม่กล่าวโทษตัวละครเพียงอย่างเดียว การเล่าเรื่องเช่นนี้จึงเหมือนการต่อ “จิ๊กซอว์” ซึ่งผู้อ่านจะค่อยๆ นำเอา “ความแต่ละข้าง” มาพิจารณาพร้อมกับเปิดโอกาสให้ผู้อ่าน “ล้วงลึก” ไปในใจและภูมิหลังของตัวละคร โดยที่ตัวละครอื่นในเรื่องไม่สามารถหยั่งถึง แต่ผู้อ่านก็ต้องระแวดระวัง “หลุมพราง” ที่ผู้เล่าเรื่อง โดยเฉพาะอินทัตสร้างไว้ เหตุนี้

ความจริงของอินทัตและเรื่องเล่าของนินนาและละลิลทิพย์จึงเปรียบเสมือนคำให้การจากหลายมุมที่ผู้อ่านไม่อาจฟังความข้างเดียวเพื่อตัดสินผิดถูกได้ นอกจากนั้น การเล่าเรื่องเช่นนี้ทำให้เห็นวิวาทะระหว่างความเชื่อเหนือธรรมชาติกับกระบวนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ผู้เล่าเรื่องแต่ละคนต่างอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นตามจุดยืนของตน นวนิยายสะท้อนให้เห็นว่า ความจริงแต่ละชุดนั้นมี “การเมือง” ซ่อนอยู่ ผ่านการแสดงให้เห็นว่าตัวละครแต่ละฝ่ายต่างเลือกหยิบชุดความคิดใดมาสนับสนุนการกระทำหรือต้องการผลักความผิดออกไปจากตัว ที่สำคัญ กลวิธีการใช้ผู้เล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งหลายคนเช่นนี้สะท้อนให้เห็นความจริงจากหลายมุม และมองเห็นว่าเรื่องเล่าใดมีวัตถุประสงค์แฝงไว้เพื่อป้องกันตนเอง เรื่องเล่าใดน่าเชื่อถือมากกว่า โดยนัยนี้ การค้นหาว่าความจริงคืออะไรจึงจำเป็นต้องพิจารณาว่าความจริงนั้นใครเป็นผู้เล่าเรื่องควบคู่กันไปด้วยนั่นเอง

รายการอ้างอิง

กรู๊ฟพับลิชชิ่ง. (2558, 2 เมษายน). *มายาเงา/พงศกร.* สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2560 จาก http://www.groovebooks.com/product/1590740/มายาเงา-%7C-พงศกร.html

จิณณะ รุจิเสนีย์. (2554). *การวิเคราะห์นวนิยายเหนือธรรมชาติของพงศกร* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์. (2558). *อ่าน (ไม่) เอาเรื่อง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อ่าน.

ธัญญา สังขพันธานนท์. (2559). *เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน ปรากฏการณ์วรรณกรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ปทุมธานี: นาคร.

พงศกร. (2558). *มายาเงา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: กรู๊ฟพับลิชชิ่ง.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2545). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ-ไทย.* กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

วีรี เกวลกุล. (2552). *“ใต้เงาแห่งอดีต”: การศึกษาเปรียบเทียบการสร้างภาพแทนแบบกอทิกในงานเขียนของจินตวีร์ วิวัธน์ กับพงศกร จินดาวัฒนะ* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวรรณคดีเปรียบเทียบ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ศรัณย์ภัทร์ บุญฮก. (2558). *คติชนในนวนิยายของพงศกร* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สมภพ เรืองตระกูล. (2557). *ตำราจิตเวชศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.

สรณัฐ ไตลังคะ. (2560). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

EdvardMunch.org. (n.d.). *The Scream, 1893 by Edvard Munch*. Retrieved March 21, 2017, from http://www.edvardmunch.org/the-scream.jsp

Pecks, J., & Colye, M. (2002). *Literary terms and criticism* (3rd ed.). Houndmills: Palgrave.